

Stockholm den 11 april 2023

R-2023/0647

Till Justitiedepartementet

Ju2023/00820

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 30 mars 2023 beretts tillfälle att yttra sig över Europeiska kommissionens förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/102/EG och (EU) 2017/1132 om att ytterligare utöka och uppgradera användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätten (ändringsdirektivet).

Den mycket korta remisstiden har inte medgett någon detaljgranskning av kommissionens omfattande förslag och överväganden. Advokatsamfundet vill emellertid framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

Advokatsamfundet välkomnar i och för sig de förenklingar som föreslås införas genom förslaget, men anser att relationen mellan inskränkningarna i enskildas rätt till integritet och privatliv som förslaget innebär å ena sidan och samhällets intresse av att kunna behandla personuppgifter för de aktuella ändamålen å andra sidan, måste analyseras och beaktas ytterligare innan direktivet får sin slutliga utformning.

Bakgrund

Den 29 mars 2023 antog kommissionen ändringsdirektivet. Ändringsdirektivet syftar till att öka insynen i och öppenheten hos företag, förtroendet mellan medlemsstaterna samt skapa mer sammankopplade offentliga förvaltningar i olika medlemsstater,

samtidigt som den administrativa bördan för företag och andra intressenter i gränsöverskridande situationer ska minskas. Detta kommer enligt förslaget att bidra till en mer integrerad och digitaliserad inre marknad för företag.

Förslaget syftar särskilt till att:

- Göra information om bolag mer allmänt tillgänglig, särskilt på EU-nivå genom systemet för sammankoppling av företagsregister.
- Se till att informationen om bolag i företagsregistren är korrekta, tillförlitliga och aktuella, till exempel genom att tillhandahålla kontroller av bolagsinformation innan de förs in i företagsregister i alla medlemsstater.
- Minska onödig byråkrati när bolag använder bolagsinformation från företagsregister i gränsöverskridande situationer, till exempel genom att ta bort formaliteter såsom behovet av en apostille för bolagshandlingar, tillämpa engångsprincipen när företag etablerar dotterbolag och filialer i en annan medlemsstat, samt införa ett flerspråkigt EU-bolagscertifikat som ska användas i gränsöverskridande situationer. Bolagen kommer att dra nytta av detta genom en minskning av den administrativa bördan som uppskattas motsvara cirka 437 miljoner euro per år.

Advokatsamfundets uppgift är främst att ta ställning till hur ändringsdirektivet påverkar den enskildes rätt till integritet och privatliv samt om inskränkningen av denna rätt som förslaget innebär står i rimlig proportion till samhällets intresse av att kunna behandla personuppgifter för de aktuella ändamålen. Advokatsamfundets granskning av förslaget har därför fokuserats på sådana frågor samt, i den mån det med hänsyn till den begränsade remisstiden har varit möjligt, allmänna bolagsrättsliga frågor.

Synpunkter

Allmänna synpunkter på förslaget

Advokatsamfundet har förståelse för de intressen som ligger bakom ändringsdirektivet och anser att det är mycket viktigt att förenkla för företag att hantera bolag och sin verksamhet i olika jurisdiktioner inom EU. Det övergripande syftet att öka handeln mellan medlemsländerna, är en av EU:s mest grundläggande och viktiga uppgifter. Advokatsamfundet välkomnar därför som utgångspunkt de föreslagna förändringarna.

Samtidigt är det av stor vikt att reglerna ges en utformning och ett innehåll som inte skapar oförutsebarhet eller går för långt vad gäller intrång i den personliga integriteten.

För att nå ett rimligt hänsynstagande till de olika intressena är det nödvändigt att uppställa principer för när ett informationsutbyte mellan de olika företagsregistren i de olika medlemsstaterna kan ske, och även analysera vilken typ av information som ska vara offentligt tillgänglig för varje medborgare. Det måste också finnas skyddsåtgärder jämte kontrollmekanismer som ger enskilda individer praktiska möjligheter att tillvarata sina rättigheter på ett sådant sätt att Europakonventionen, och artiklarna 7 och 8 i EU-stadgan om skydd för personuppgifter, kan upprätthållas.

I utkastet konstateras att förslagen i ändringsdirektivet kommer att innefatta behandling av personuppgifter som kan påverka den mänskliga rättigheten i EU-stadgan om skyddet för den personliga integriteten.¹ Detta ses dock inte som något problem, eftersom data och personuppgifter som kommer att delas genom systemet för sammankoppling av företagsregister, ändå vanligtvis är offentlig information hos medlemsstaterna. Vidare anses delandet av information inte vara något problem för individens skydd av sina personuppgifter, eftersom varje system (medlemsstaternas företagsregister) får ha kvar sina regler avseende tillgången till uppgifterna.

Avslutningsvis anges att varje medlemsstat ska tillse att följa reglerna om skydd för individers personuppgifter jämlikt artikel 8 i EU-stadgan och GDPR. Någon mer djuplodande analys än dessa korta konstateranden av vilka effekter ändringsdirektivet kan få för skyddet av individers personuppgifter, finns inte i förslaget.

Advokatsamfundet vill i detta hänseende hänvisa till Integritetsskyddsmyndighetens Vägledning för integritetsanalys i lagstiftningsarbete.² Denna vägledning är visserligen avsedd för svenska förhållanden, men bör även kunna appliceras på lagstiftning som initieras av EU. Tyvärr finns dock ingen sådan integritetsanalys av den föreslagna lagstiftningen i ändringsdirektivet. En sådan bör initieras inom ramen för den fortsatta förhandlingsprocessen avseende ändringsdirektivet.

Synpunkter på vissa av förslagen

I ändringsdirektivet framgår (s. 17) att artikel 18 utvidgas till att gälla viss ytterligare information. Dessutom ändras denna artikel till att även specificera vilka

¹ Se direktivutkastet s. 12 och 13 under rubriken ”Grundläggande rättigheter” (*Fundamental rights*).

² Se diariernr. IMY-2022-10835.

personuppgifter som ska bli tillgängliga genom systemet för sammankoppling av register. Vidare anges i artikel 18 att medlemsstaterna ska tillse att olika aktörer inte lagrar personuppgifter som överförs genom systemet för sammankoppling av register, om inte annat följer av unionsrätten eller medlemsstats nationella rätt. Advokatsamfundet ifrågasätter om det verkligen ska finnas en öppning för medlemsstaterna att lagra information, utan att det framgår av unionsrätten.

Behandling av personuppgifter

Advokatsamfundet får särskilt framhålla att informationsutbytet mellan myndigheterna, de olika företagsregistren i de olika medlemsländerna, kommer att utgöra behandling av personuppgifter, precis som man konstaterar i förslaget. Detta innebär att utbytet måste uppfylla de grundläggande principerna i GDPR³ och det måste även finnas en rättslig grund för behandlingen.⁴ Visserligen tar ändringsdirektivet (skäl 34 på s. 28) kort upp att medlemsstaterna och kommissionen måste implementera lämpliga dataskyddsgarantier, för att säkerställa att personuppgiftsbehandlingen är begränsad till vad som är nödvändigt för att uppnå ändringsdirektivets ändamål. Till detta kommer att de registrerade på något sätt måste informeras om behandlingen,⁵ vilket i detta fall behöver kunna ske utan särskild information till varje registrerad i varje enskilt fall. Advokatsamfundet anser därför att det kommer att bli aktuellt för myndigheterna att anskaffa olika informationssystem och tjänster, för att möjliggöra att informationsutbytet sker i enlighet med GDPR.

Dessa system och tjänster måste därutöver uppfylla kraven i GDPR på en ”lämplig” säkerhetsnivå.⁶

Behandlingen och informationsutbytet kommer att involvera olika aktörer, myndigheterna och den som bistår myndigheterna genom tillhandahållandet av systemen och tjänsterna, men även andra aktörer. Det är viktigt att det inte råder oklarhet vem som är personuppgiftsansvarig för behandlingen av de personuppgifter som blir aktuell. Vid ett mer invecklat utbyte av personuppgifter mellan myndigheter, och andra aktörer, kan det uppstå oklarheter avseende vem som egentligen står för bestämmandet över ändamål och medel för behandlingen. Detta kan få till följd att det

³ Artikel 5 GDPR.

⁴ Artikel 6 GDPR.

⁵ Artikel 12-14 GDPR.

⁶ Artikel 32 GDPR.

blir svårt att avgöra vem som är personuppgiftsansvarig enligt GDPR, vilket kan leda till oförutsedda och oönskade effekter vad gäller ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna. Advokatsamfundet anser att dessa frågeställningar förtjänar ytterligare uppmärksamhet under den fortsatta beredningsprocessen.

Sammanfattningsvis välkomnar Advokatsamfundet i och för sig de förenklingar som föreslås införas genom förslaget, men anser att relationen mellan inskränkningarna i enskildas rätt till integritet och privatliv som förslaget innebär å ena sidan och samhällets intresse av att kunna behandla personuppgifter för de aktuella ändamålen å andra sidan, måste analyseras och beaktas ytterligare innan direktivet får sin slutliga utformning.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander